

Verslag Rassenproef zomerveldboon in mengteelt met zomertarwe 2025

Jasper Vanbesien, Brecht Vandenbroucke

Proef OO_BIO25VEB_RA01
Cluster Biologische productie

1. Inhoudsopgave

1. INHOUDSOPGAVE	1
2. DOELSTELLING	2
3. PROEFOPZET	3
4. TEELTVERLOOP	4
5. RESULTATEN	6
6. BESLUIT	12
ANNEX	13

2. Doelstelling

In het teeltseizoen 2025 werd na enkele jaren tussenpauze opnieuw de waarde onderzocht van verschillende zomerveldboonrassen voor mengteelt met graan onder Vlaamse omstandigheden en volgens de biologische teeltwijze. Een mengteelt met zomertarwe zorgt in de biologische landbouw voor een betere onkruidonderdrukking, een betere gewasstevigheid en een grotere oogstzekerheid dan een zuivere teelt veldboon. Deze proef werd aangelegd in de zoektocht naar een hogere bedrijfseigen eiwitproductie. Alle opgenomen veldboonrassen zijn geschikt voor het rantsoen van herkauwers. Twee cultivars bevatten weinig tannine (witbloeiend) waardoor ze iets geschikter zijn voor het varkensrantsoen. Zes cultivars bevatten volgens de leverancier weinig vicine/convicine en zijn daarom geschikt om op te nemen in het pluimveerantsoen. Cultivars met weinig vicine/convicine bieden eveneens potentieel voor menselijke voeding.

3. Proefopzet

Zestien variëteiten maakten in 2025 deel uit van de rassenproef (tabel 1). GL Sunrise en Mistral waren de enige witbloeiende rassen. De zaden van deze bevatten weinig tannine. De andere rassen waren bont bloeiend. Iron, Allison, Futura, Callas, Malibu en Synergy zijn zes rassen waarvan de bonen volgens de leveranciers weinig vicine/convicine bevatten in tegenstelling tot de overige. Het zaaizaad van alle veldboonrassen was niet-chemisch behandeld. Het zaaizaad van de zomertarwe was biologisch.

De veldbonen werden gezaaid aan een bijna volle zaaidichtheid van 45 zaden/m². Het duizendkorrelgewicht (dkg) varieerde erg. Het zaaizaad van GL Sunrise had het laagste dkg en het ras Genius had het grootste duizendkorrelgewicht (respectievelijk 439 en 688g). De zaaidosis van de veldbonen varieerde zo van 198 tot 310 kg/ha (tabel 1). Het zomertarwe ras was Feeling (zaadhuis: Lemaire Deffontaines) en had een gemiddeld duizendkorrelgewicht van 38g. De tarwe werd aan een zaaidichtheid van 140 zaden/m² (35% t.o.v. zuiver) gezaaid om de veldbonen voldoende ruimte te geven voor de groei, bestuiving van de bloemen en het rijpen van de peulen. De zaaidosis van het graan was zo gelijk aan 53 kg/ha.

Na de oogst van de proef werd het percentage ruw eiwit (droog gewicht) van de bonen volgens de Dumas-methode bepaald. Dit gebeurde door het laboratorium van Inagro. Hiervoor werd per variëteit een mengstaal van de parallellen genomen.

Tabel 1: Bloemkleur, vicine/convicine gehalte (gegevens leverancier), leverancier, duizendkorrelgewicht van de zaaizaden en toegepaste zaaidosis per ras.

Nr.	Variëteit	Bloem-kleur	Vicine/convicine	Zaadhuis/leverancier	Duizend-korrelgewicht (DKG) (g)	Zaaidosis (kg/ha)
1	Genius	Bont	Hoog	Norddeutsche Pflanzenzucht (NPZ)	688	310
2	Iron	Bont	Laag	NPZ	578	260
3	Allison	Bont	Laag	NPZ	514	231
4	Futura	Bont	Laag	NPZ	635	286
5	Notilus	Bont	Hoog	Agri-Obtentions	560	252
6	Navara	Bont	Hoog	Agri-Obtentions	603	271
7	LG Viper	Bont	Hoog	Limagrain	498	224
8	Birgit	Bont	Hoog	P.H. Petersen Saatzucht	600	270
9	Callas	Bont	Laag	P.H. Petersen Saatzucht	602	271
10	Malibu	Bont	Laag	P.H. Petersen Saatzucht	523	235
11	Synergy	Bont	Laag	P.H. Petersen Saatzucht	630	284
12	GL Maralena	Bont	Hoog	Saatzucht Gleisdorf (SZG)	466	210
13	GL Sunrise	Wit	Hoog	SZG	439	198
14	GL Elisa	Bont	Hoog	SZG	526	237
15	Caprice	Bont	Hoog	P.H. Petersen Saatzucht	582	262
16	Mistral	Wit	Hoog	Jorion Philips-Seeds	490	221

4. Teeltverloop

De rassenproef werd aangelegd op een perceel van de biologische proefhoeve van Inagro (Beitem; tabel 2), waar het jaar voordien knolselder werd geteeld. Om de veldbonen een voordeel te geven t.o.v. de tarwe, werd niet bemest. In de 0-90 cm laag van de zandleembodem was in de tweede helft van februari gemiddeld 30 kg nitraat-N/ha aanwezig (0-30-60-90 cm diep: 13-8-9 kg NO₃⁻-N/ha). Er werd een eerste keer gezaaid op 18 maart 2025. Door de droogte kwamen de oppervlakkig gezaaide bonen niet goed op. Daarom werd beslist op 8 april opnieuw, maar nu wat dieper, te zaaien (3-4 cm diep, tabel 3 volgende pagina).

Om vogelschade door kraaiachtigen te vermijden werden nepkraaien als afschrikmiddel geplaatst. Er werd geen wildnet gelegd. Uiteindelijk werd ook geen schade vastgesteld.

De lente van 2025 was zeer droog en zonnig. Onkruidbeheersing gebeurde door zeven keer te wieden. De onkruiddruk was hierdoor in combinatie met de droogte en de goede gewasstand van de mengteelt laag. Eind mei stonden de veldbonen in bloei. De veldbonen bleven, ondanks lichte aantasting met valse meeldauw, grotendeels ziektevrij. Ook de plaagdruk was laag.

Het uitzonderlijk droge warme weer gedurende de teelt zorgde voor een vlotte afrijping van de veldbonen. Op 7 augustus werden de mengteelten geoogst als droge korrel. Het vochtgehalte was zowel bij het graan als de veldbonen gemiddeld 15,7%.

Tabel 2: Bouwvooranalyse op 24/02/2025

Parameter	Eenheid	Resultaat	Streefzone (1)	Laag	Hoog
Textuur		Zandleem			
pH	pH eenheden	6,7	5,5 - 6,0	●●●●●●○	
Zand	%	57,40			
Leem	%	31,30			
Klei	%	11,30			
Organische koolstof	% OC op droge grond	1,27	1 - 1,5	●●●●○○○	
Actieve koolstof	% C op droge grond	0,053			
Totale stikstof	% DS	0,12			
Organische stof	% DS	2,71			
Fosfor	mg/100g droge grond	37	12 - 20	●●●●●●●●	
Kalium	mg/100g droge grond	33	14 - 23	●●●●●●●○	
Molybdeen	mg/100g droge grond	< 0,004			
Magnesium	mg/100g droge grond	16	9 - 16	●●●●○○○	
Calcium	mg/100g droge grond	189	102 - 268	●●●●○○○	
Natrium	mg/100g droge grond	< 2,0	3,1 - 6,7	●●○○○○○	
Zwavel	mg/100g droge grond	< 2,0	2,3 - 3	●●●○○○○	
Boor	mg/100g droge grond	< 0,15		●●●●○○○	

Tabel 2: Teeltverloop

Voorteelt	
2024	Knolselder
Bodem bewerking	
10/03 en 14/03/2025	Oppervlakkig bewerken met precisiecultivator
17/03/2025	Rotoreggen om straatgras te vernietigen
17/03/2025	Bewerken met Dent Michel en rotoreg voor zaai
7/04/2025	Heterogeen opgekomen gewas vernietigen (rotoreg)
7/04/2025	Bewerken met Dent Michel en rotoreg voor herzaai
Bemesting	
	Geen
Zaaien/oogsten	
18/03/2025	Zaaien
7/04/2025	Herzaaien door heterogene opkomst
7/08/2025	Oogsten
Onkruidbeheersing	
21/03, 10/04, 14/04, 29/04, 5/05, 9/05 en 13/05/2025	Wiedeggen
Gewasbescherming	
14/04-21/05/2025	Vogelafweer (nepkraaien)

5. Resultaten

Nood aan herzaaien

Door de droogte was de opkomst slecht van de eerste, oppervlakkige zaai. Met gemiddeld 81% was de opkomst na het dieper herzaaien beter (tabel 4 in annex). Er was beperkt verschil tussen de rassen (geen significante verschillen!). Malibu kwam het best op (90%). Ook Iron en Caprice kwamen goed op (gemiddeld 87%). De opkomst van Mistral was het slechtst met gemiddeld 70%, maar ook Genius, Callas en GL Sunrise kwamen naar verhouding wat minder goed op (gemiddeld 76%). Met gemiddeld 84% was de opkomst van de zomertarwe goed zonder significante verschillen tussen de mengteelten.

Verschillen in begingroei

Viper bleef in het eerste deel van de teelt achter in groei. Ook Genius, Allison, GL Maralena en GL Sunrise hadden eind mei visueel een wat slechtere stand dan de overige rassen. Birgit en GL Elisa waren daarentegen sterkst gestart. Ook Futura, Synergy, Caprice en Mistral stonden naar verhouding goed. Hierdoor was de bodembedekking van de mengteelt met Birgit of Synergy duidelijk beter dan met Allison of GL Sunrise.

Figuur 1: Allison en LG Viper (resp. bovenaan links en rechts) hadden op 26 mei 2025 visueel een wat slechtere algemene stand ten opzichte van GL Elisa en Synergy (resp. onderaan links en rechts).

Vroege bloei

Eind mei begon de bloei. Navara en GL Sunrise lieten het eerst bloemen zien. Genius, Notilus, Viper, Synergy, Maralena en GL Elisa kwamen het laatst in bloei.

Gezonde planten, beperkt wat valse meeldauw

Half juni had Synergy de beste stand. Ook Iron, Navara, Malibu en GL Elisa werden visueel goed beoordeeld, kort gevolgd door enkele andere rassen. Allison, LG Viper en GL Sunrise toonden de minst goede stand. Ook Futura en GL Maralena hadden een wat minder goed algemeen uitzicht dan de overige rassen.

De veldbonen bleven goed gezond. Roest werd niet gezien. Er was enkele een lichte aantasting met valse meeldauw. Allison en Birgit lieten nog het meest symptomen zien (enkel een trend). Ook Malibu en GL Maralena toonden meer symptomen dan andere rassen. Genius, Futura en GL Elisa waren de meest gezonde rassen. Maar ook Iron, LG Viper, Synergy, GL Elisa en Caprice toonden weinig ziektesymptomen. Verspreid werden planten met zwarte bonenluis gezien (figuur 2). De druk leek groter dan andere jaren. Door de aanwezigheid van natuurlijke vijanden en het beperkt aantal aangetaste planten leek dit geen groot probleem.

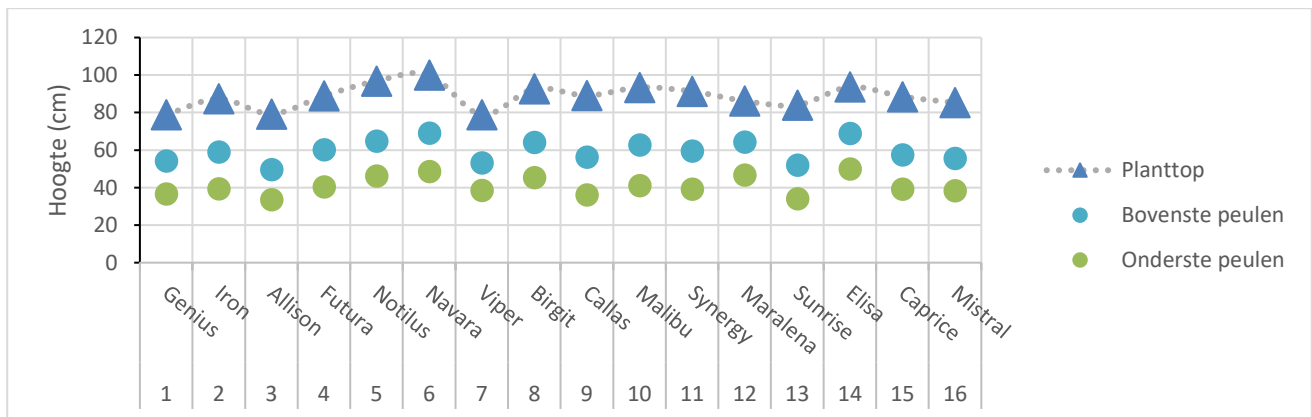

Figuur 2: Bontbloeiende veldboon plant met aantasting van zwarte bonenluis

Korte planten door de droogte en vlotte afrijping

Met gemiddeld 88 cm werden de veldbonen relatief kort gehouden door de droogte. Navara was het enig ras die gemiddeld 1m lang kon uitgroeien en ook Notilus werd nog relatief lang (97 cm) onder deze omstandigheden (figuur 3 en tabel 4 in annex). Birgit, Malibu en GL Elisa konden ook wat langer uitgroeien (gemiddeld 93cm). De kortste rassen waren Genius, Allison en LG Viper (gemiddeld 79 cm). De tarwe werd daarbij gemiddeld 80 cm (voet-top) met een aarlengte van gemiddeld 9,7 cm.

Afrijpen ging vlot. Navara leek visueel het traagst te rijpen. Malibu en GL Elisa waren ook wat trager. Futura rijpte het snelst, gevolgd door GL Sunrise. Ook Iron, Allison, Birgit en Caprice leken iets sneller oogstrijp dan de overige rassen.

Figuur 3: Gemiddelde planthoogte van de veldboonrassen op 4 juli 2025

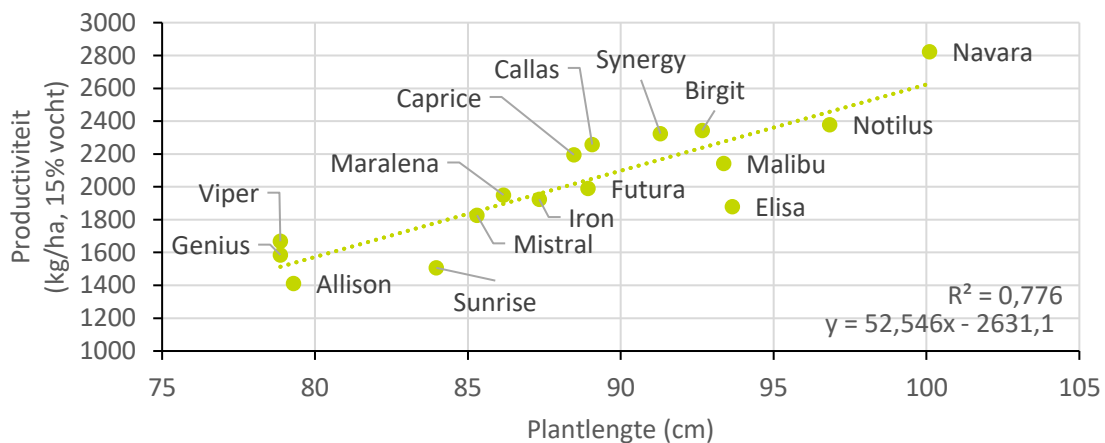
Figuur 4: De langste veldboonrassen Navara en Notilus (resp. links- en rechtsboven) versus de kortste rassen Genius en LG Viper (resp. links- en rechtsonder). Bij de kortere rassen zijn de aren van het graan beter zichtbaar (30 juni 2026).

Behoorlijke veldboonopbrengst, bescheiden mengteeltopbrengst

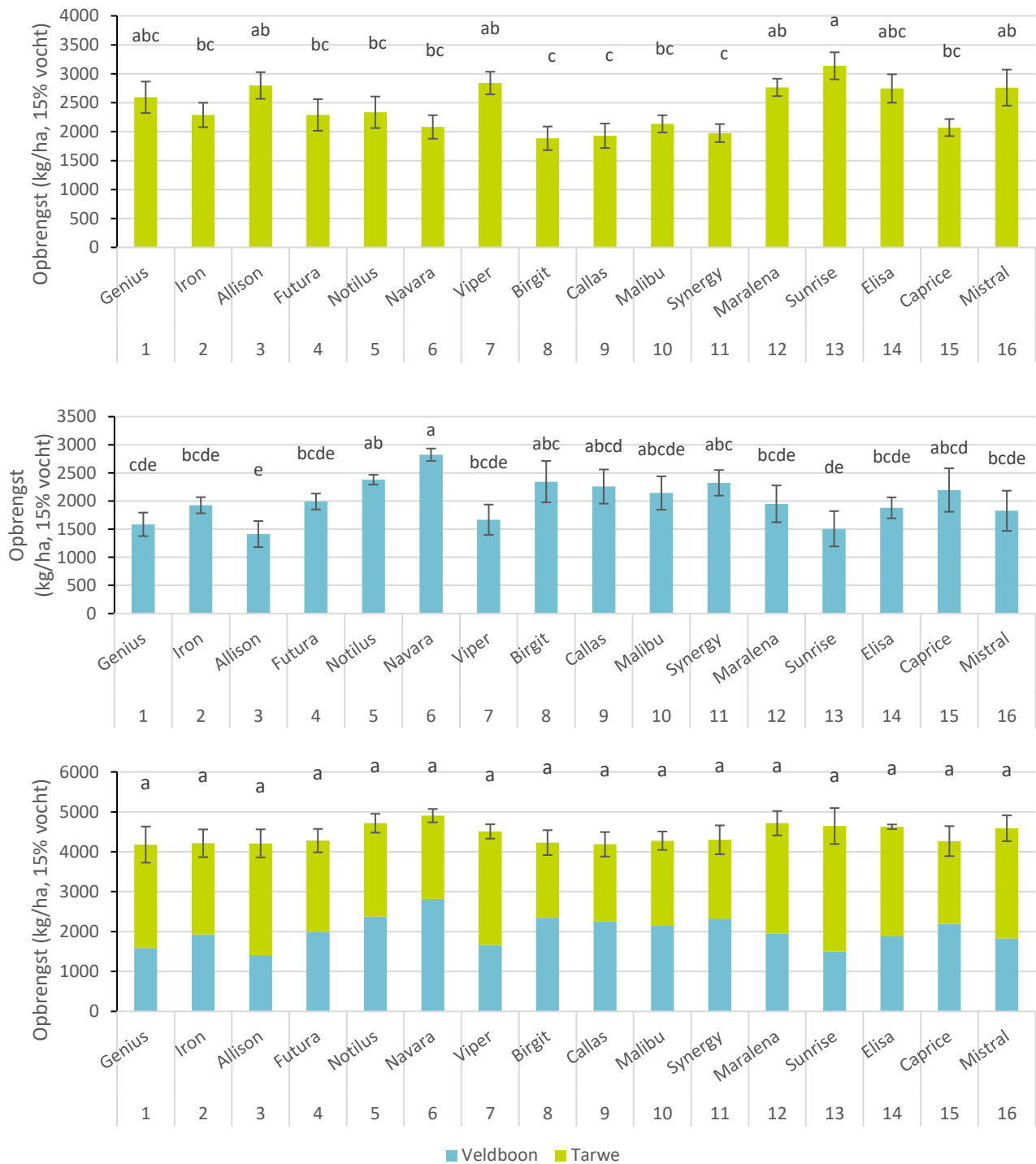
Met gemiddeld 2,0 ton/ha was de veldboonopbrengst in 2025 behoorlijk ondanks de droogte (variatie van 1,4 tot 2,8 ton/ha; 15% vocht). De gemiddelde totale opbrengst van de mengteelten met de verschillende veldboonrassen bedroeg 4,4 ton/ha (figuur 6 en tabel 5 in annex). Daarbij was de veldboon/tarwe verhouding gemiddeld: 45/55% (variatie in het aandeel veldboon van 32 tot 58%). De graanopbrengst en totale opbrengst kon in vergelijking met eerdere proefjaren beter: resp. 2,4 en 4,4 ton/ha.

Er was een sterke correlatie tussen de gemiddelde lengte van het veldboonras en haar productiviteit (Pearson= 0,78). Hoe langer het ras kon uitgroeien in dit droge seizoen, hoe groter de veldboonopbrengst was (figuur 5). Navara, het enige ras die een meter lang werd, bracht met gemiddeld 2,8 bonen/ha het meest op. Ook Notilus die met gemiddeld 97 cm lang uitgroeide was een van de productiefste rassen: 2,4 ton/ha. Viper, Genius en Allison bleven dit seizoen klein (79 cm) en brachten bijgevolg ook minder op: gemiddeld 1,6 ton/ha. Met gemiddeld 84 cm bleef GL Sunrise ook redelijk kort en daarmee was de opbrengst ook wat minder: 1,5 ton/ha gemiddeld.

De totale mengteeltopbrengst verschilde niet significant in functie van de veldboonkeuze (figuur 6 en tabel 5 in annex). Toch werden enkele kleine trends gezien. Navara concurreerde zoals de rassen Birgit, Callas en Synergy sterk met de tarwe, maar haalde door een betere productiviteit een betere totale mengteeltopbrengst. GL Sunrise was net zoals Genius en Allison weinig productief maar was daarentegen minder concurrentieel voor de tarwe zodat de mengteeltopbrengst eveneens naar verhouding hoog was.

Figuur 5: Gemiddelde productiviteit van het veldboonras (kg/ha, 15 vocht) in functie van de gemiddelde lengte van de planten van het ras (cm) dit seizoen.

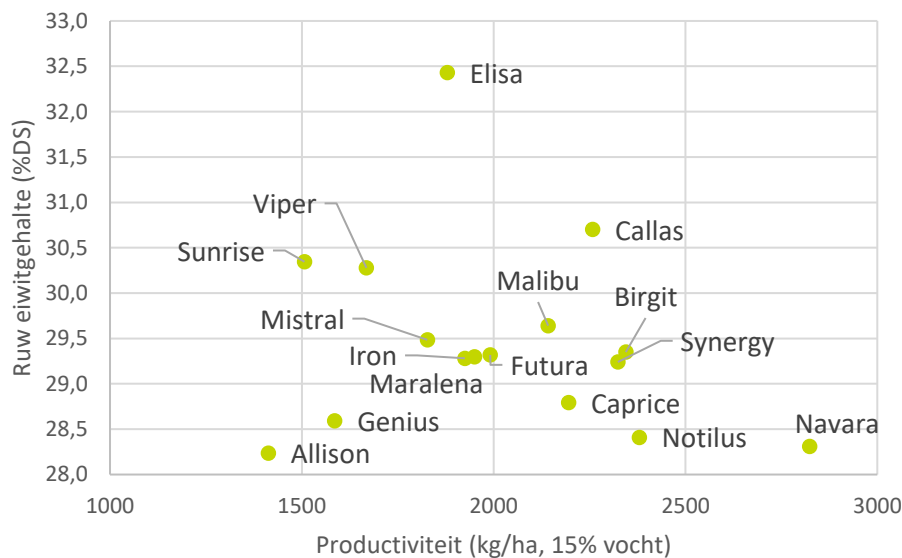

Figuur 6: Gemiddelde tarwe opbrengst (kg/ha, boven), veldboonopbrengst (midden) en totale opbrengst van de mengteelten met de verschillende veldboonrassen (onder). De foutbalken tonen de standaardfout. Waarden met eenzelfde letter zijn niet significant verschillend ($p > 0,05$, Tukey).

Hoge eiwitgehaltenes

Met een duizendkorrelgewicht van gemiddeld 431 g waren de geogste bonen behoorlijk qua grootte. De significant kleinste korrels hadden GL Maralena en GL Sunrise (gemiddeld 392 g, tabel 5 in annex). Ook de bonen van LG Viper, Birgit en Caprice waren eerder klein (gemiddeld 406 g). Navara had met gemiddeld 505 gram de grootste zaden. Ook de bonen van Iron, Notilus en Mistral waren relatief gezien wat groter dan van andere rassen (gemiddeld 461 g).

Het eiwitgehalte was met gemiddeld 29,5 %DS erg goed (Dumas-methode, ruw eiwit/Ntotaal = 6,25). Het meest eiwitrijk was GL Elisa (figuur 7) met 32,4%DS gevolgd door Callas (30,7%DS). Ook LG Viper en GL Sunrise waren wat eiwitrijker (gemiddeld 30,3%DS). Allison, Notilus en Navara waren het armst aan eiwit dit jaar: gemiddeld 28,3%DS. Ook Genius en Caprice bevatten naar verhouding wat minder: gemiddeld 28,7%DS.

Figuur 7: Gemiddeld ruw eiwitgehalte (%DS, Dumas-methode, omrekeningsfactor ruw eiwit/Ntot= 6,25) in functie van de gemiddelde veldboonopbrengst (kg/ha, 15% vocht) per ras.

6. Besluit

De lente van 2025 was zeer droog en zonnig. Door té oppervlakkig te zaaien onder deze omstandigheden was de opkomst van de zestien veldboonrassen in mengteelt heterogeen. Op 8 april werd opnieuw en iets dieper gezaaid. Met gemiddeld 81% was de opkomst vervolgens relatief goed.

Ook de rest van de teelt bleef het erg droog met regelmatig maandelijkse hoeveelheden regen onder het gemiddelde. Door daarbij zeven keer te wiedeggen bleef de onkruiddruk in de mengteelten laag. Ook ziektes bleven door de goede weersomstandigheden grotendeels uit. Er werd bijvoorbeeld geen roest vast gesteld. De luizendruk was wel groter dan andere jaren maar de impact viel mee, mogelijk o.a. door de aanwezigheid van natuurlijke vijanden. Er werd slechts een relatief beperkt aantal planten aangetast, verspreid over het perceel.

Door de droogte werd de groei van de veldbonen negatief beïnvloed en bleven ze wat compacter. Bij oogst waren de planten gemiddeld 88 cm lang. Afrijpen ging vlot en op 7 augustus werd reeds geoogst. De veldboonopbrengst was met gemiddeld 2,0 ton/ha behoorlijk ondanks de droogte (45% van het totaal; 15% vocht). De graanopbrengst en de totale mengteeltopbrengst kon uiteindelijk in vergelijking met eerdere proefjaren beter: respectievelijk 2,4 en 4,4 ton/ha gemiddeld.

Er bleek een sterke correlatie te zijn tussen de veldboonopbrengst en de gemiddelde lengte van de planten. Hoe langer het ras kon uitgroeien in dit droge seizoen, hoe groter de veldboonopbrengst was. **Navara**, het enige ras die een meter lang werd, bracht met gemiddeld 2,8 bonen/ha het meest op. Ook **Notilus** die gemiddeld 97 cm lang uitgroeide was een van de productiefste rassen: 2,4 ton/ha. LG Viper, Genius en Allison bleven daartegenover klein (79 cm) dit seizoen en brachten bijgevolg ook minder op: gemiddeld 1,6 ton/ha. Een grotere graanopbrengst ving het verlies op en de totale mengteeltopbrengst in ton/ha verschilde desondanks niet significant in functie van de veldboonkeuze. Het gemiddeld ruw eiwitpercentage van de veldboonrassen was goed met 29,5% (DS-basis). **GL Elisa** was het meest eiwitrijke ras gevolgd door **Callas**. De rassen Allison, Notilus en Navara hadden de kleinste hoeveelheid eiwit in de bonen.

De in 2025 uitblinkende rassen Navara en Notilus zijn ten slotte geschikt voor het rantsoen van herkauwers. Echter voor varkensvoer zijn deze bontbloeiërs wat minder geschikt. GL Sunrise en Mistral, die minder productief zijn, kunnen beter dienen omdat de bonen weinig tannine bevatten (witbloeiende veldboonrassen). Maar voor pluimveevoeding moet naar andere rassen gekeken worden. Van de rassen met lage vicine/convicine gehaltes waren Malibu en Synergy bijvoorbeeld het meest productief.

ANNEX

Tabel 3: Gemiddelde opkomst (%), gewasstand (score van 1= zeer slecht tot 9 = zeer goed), valse meeldauwaantasting (1= volledig aangetast tot 9=geen aantasting) en totale lengte (cm) van de veldboonrassen.

Object-	Variëteit	Opkomst Veldboon (%)	Gewasstand veldboon		Valse meeldauw veldboon	Totale lengte veldboon (cm)
			21/mei	17/jun	17/jun	4/jul
1	Genius	76 ^a	7,2 ^{bc}	7,0 ^c	9,0 ^a	79 ^d
2	Iron	87 ^a	7,7 ^{abc}	7,8 ^{ab}	8,7 ^a	87 ^{abcd}
3	Allison	81 ^a	7,3 ^{abc}	7,0 ^c	7,7 ^a	79 ^{cd}
4	Futura	82 ^a	7,8 ^{abc}	7,5 ^{abc}	9,0 ^a	89 ^{abcd}
5	Notilus	84 ^a	7,5 ^{abc}	7,7 ^{abc}	8,3 ^a	97 ^{ab}
6	Navara	80 ^a	7,5 ^{abc}	7,8 ^{ab}	8,3 ^a	100 ^a
7	LG Viper	80 ^a	7,0 ^c	7,0 ^c	8,7 ^a	79 ^d
8	Birgit	85 ^a	8,2 ^a	7,7 ^{abc}	7,7 ^a	93 ^{abcd}
9	Callas	77 ^a	7,7 ^{abc}	7,7 ^{abc}	8,3 ^a	89 ^{abcd}
10	Malibu	90 ^a	7,7 ^{abc}	7,8 ^{ab}	8,0 ^a	93 ^{abc}
11	Synergy	83 ^a	7,8 ^{abc}	8,0 ^a	8,7 ^a	91 ^{abcd}
12	GL Maralena	83 ^a	7,3 ^{abc}	7,5 ^{abc}	8,0 ^a	86 ^{abcd}
13	GL Sunrise	76 ^a	7,2 ^{bc}	7,2 ^{bc}	8,3 ^a	84 ^{bcd}
14	GL Elisa	81 ^a	8,0 ^{ab}	7,8 ^{ab}	9,0 ^a	94 ^{ab}
15	Caprice	87 ^a	7,8 ^{abc}	7,7 ^{abc}	8,7 ^a	88 ^{abcd}
16	Mistral	70 ^a	7,8 ^{abc}	7,7 ^{abc}	8,3 ^a	85 ^{bcd}
Gem.:		81	7,6	7,5	8,4	88
VC (%):		9	4	3	7	5

Waarden met eenzelfde letter binnen dezelfde kolom zijn niet significant verschillend ($p > 0,05$) op basis van een Tukey's HSD test. Opkomst en gewasstand (11/05) op basis van een Kruskal-Wallis test

Tabel 4: Gemiddelde totale opbrengst van de mengteelt en opbrengst van de soorten afzonderlijk (kg/ha). Gemiddeld aandeel van zomertarwe en -veldboon in de totale opbrengst van de mengteelt (%). Duizendkorrelgewicht (DKG, g) en hectolitergewicht (kg/hl) van de geoogste veldbonen.

Nr.	Variëteit	Totale opbrengst (15% vocht, kg/ha)	Opbrengst (15% vocht, kg/ha)		Aandeel (%)		DKG Veldboon (g)	Hecto-litergewicht Veldboon (kg/hl)
			Mengteelt	Tarwe	Veldboon	Tarwe		
1	Genius	4179 ^a	2593 ^{abc}	1586 ^{cde}	62	38	433 ^{bcd}	80 ^a
2	Iron	4213 ^a	2288 ^{bc}	1925 ^{bcde}	54	46	453 ^{abcd}	79 ^a
3	Allison	4210 ^a	2797 ^{ab}	1412 ^e	66	34	414 ^{bcd}	78 ^a
4	Futura	4279 ^a	2288 ^{bc}	1991 ^{bcde}	53	47	426 ^{bcd}	79 ^a
5	Notilus	4714 ^a	2335 ^{bc}	2380 ^{ab}	50	50	468 ^{ab}	78 ^a
6	Navara	4904 ^a	2081 ^{bc}	2823 ^a	42	58	505 ^a	82 ^a
7	LG Viper	4508 ^a	2840 ^{ab}	1668 ^{bcde}	63	37	403 ^{cd}	81 ^a
8	Birgit	4229 ^a	1885 ^c	2344 ^{abc}	45	55	409 ^{bcd}	79 ^a
9	Callas	4187 ^a	1929 ^c	2258 ^{abcd}	46	54	436 ^{bcd}	80 ^a
10	Malibu	4277 ^a	2135 ^{bc}	2142 ^{abcde}	50	50	441 ^{bcd}	80 ^a
11	Synergy	4299 ^a	1975 ^c	2324 ^{abc}	46	54	437 ^{bcd}	79 ^a
12	GL Maralena	4715 ^a	2765 ^{ab}	1950 ^{bcde}	59	41	392 ^d	81 ^a
13	GL Sunrise	4644 ^a	3137 ^a	1507 ^{de}	68	32	393 ^d	81 ^a
14	GL Elisa	4625 ^a	2746 ^{abc}	1879 ^{bcde}	59	41	393 ^{bcd}	80 ^a
15	Caprice	4266 ^a	2071 ^{bc}	2195 ^{abcd}	49	51	406 ^{cd}	83 ^a
16	Mistral	4588 ^a	2761 ^{ab}	1827 ^{bcde}	60	40	460 ^{abc}	79 ^a
Gem.:		4427	2414	2013	55	45	421	78
VC (%):		9	11	13	15	18	5	2

Waarden met eenzelfde letter binnen dezelfde kolom zijn niet significant verschillend ($p > 0,05$) op basis van een Tukey's HSD test.